

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 4586

Cankar je umrl pred dvajsetimi leti

»Kaj bi rekel Cankar, če bi še živel?« se vprašuje vso dolgo dobo po njegovi smrti nešteto ljudi ob nešteti priložnostih: v družbi in samoti, ob veselih in žalostnih urah, mladi in stari, pripadniki najrazličnejših stanov in naziranj.

In ker nam veliki pokojnik žal ne more več dati svoje žive besede, se zateka še danes ves predvojni in povojni rod v njegovo veliko zakladnico misli in gledanj, kakršne ni zapustil še nihče od Slovencev ne pred njim ne za njim.

Tudi mi učitelji imamo sto razlogov, da bi se dnevno poglobljali v njegova dela in v njegov miselni svet, kajti ni ga pri nas umetnika, ki bi živel tako intenzivno z življenjem slovenskega učitelja kakor Cankar, naš največji umetnik. Cankar ni imel samo premnogo najboljših znanec izmed učiteljskega stanu, marveč je kot neučitelj duhovno izčrpal najgloblje vse življenjske peripetije tega razmera najmlajšega izmed stanov v slovenskem narodu.

Nihče ni zajel globlje vseh aktivnih možnosti in svetih nalog učiteljstva, nihče pa ni tudi spremljal z večjo ljubeznijo trnjeve življenjske poti tega stanu.

Njegova ljubezen ni bila slepa ljubezen, zato izhaja njegova kritična beseda iz ljubezni, ne pa iz slepote. To dejstvo ustvarja iz Cankarja največjega vzgojitelja slovenskega učiteljstva. Vsaka njegova pohvalna beseda je veren in nehlinjen izliv iskrenega prijatelja in iz istega vira so vrele na dan vse trde besede njegove vzgojiteljske sodbe. Zato mu gre največja zahvalnost prav tako za vse hvale in priznanja kakor za graje in obžalovanja. Slovensko učiteljstvo ni imelo nikdar naklonjenejšega prijatelja niti pravičnejšega ocenjevalca. Vse, kar diči njegovo jasno pojavo, si vzame slovenski učitelj lahko za najvišji vzor svoje vzgojne delavnosti. Ob ta vzor pa postavi zrcalo lastne osebnosti. Kdor se ne more povzpeti iz lastne moči do tega kritičnega dejanja, naj prebira kot vsakodnevni brevir dragocene strani iz Cankarjeve literarne zakladnice, kjer bo našel presenetljivo ogledalo svoje duhovne podobe. Resnično: najboljša samovzgoja, in to iz kristalnih globlin prave umetnosti!

Ta naš najkvalitetnejši pisatelj pa ni videl samo ljudi in njihove notranje podobe, marveč je globoko prodril v vso socialno in duhovno strukturo svoje dobe. Iz njegovih del bo črpal dragocena spoznanja za svojo izobraževalno in vzgojno dejavnost.

V dvajsetih letih po Cankarjevi smrti se ta slovenska struktura ni spremenila v nobenem bistvenem pogledu. Vsa povojna kriza, gmotna in moralna, je napravila strukturalno ogrodje slovenskega narodnega značaja in socialnega stanja samo še bolj plastično in v tej plastičnosti toliko groznejše. Dvajset let po Cankarju je Šentflorijanska dolina še prav tako šentflorijanska kakor za njegovega življenja, odpadla ji je kvečjemu kaka nebi-stvena dekoracija, ki bi pomenila sicer ob pohodu današnjega cinizma le pomilovanja vreden anahronizem.

Cankar je še vedno najmodernejši slovenski pisatelj: »Hlapci« so še vedno hlapci, svetohlinci še vedno svetohlinci, betajnovskih kraljev je še več kot tedaj; vse te pojave niso postale drugačne, marveč le odurnejše, ker si upajo v svoji nemoralnosti propovedovati nujno za čednost.

Iz spoznanja tega stanja mora izhajati vsa sodobna slovenska narodna vzgoja. Zato so slovenski vzgojitelji dolžni držati sebi in javnosti Cankarjevo socialno in duhovno zrcalo nenehoma pred obličjem.

V duhu Cankarjeve kritike in z isto vseobjemajočo ljubeznijo do vseh, ki trpe na duši in telesu, mora slovensko učiteljstvo na svojo vzgojno pot. Zato naj učiteljstvo v letošnjem letu te pomembne dvajsetletnice ne pusti nobenega sestanka brez odmeva nanjo! Analizirajmo v Cankarjevem duhu dobo, v kateri moramo živeti, in skušajmo doumeti, »kaj bi rekel Cankar, če bi še živel.«

Vzroki borbe za povišanje prejemkov

Poudarek zborovanj, kongresov in resolucij vseh stanovskih organizacij državnih uslužbenecv je zboljšanje ekonomsko-materialnega položaja. Vse organizacije delajo že daljšo dobo na tem tako važnem vprašanju — na rešitvi težke gmotne strani, ki jih naganja že v brezupen položaj. Vsi državni uslužbenecv iščejo samo dovolj kruha za sebe in svoje družine, samo toliko izboljšanja, da ne bi trpeli na pomanjkanju najpotrebnejših življenjskih dobrin. Ker je zavzela ta borba splošen značaj, jo moramo smatrati kot odraz resničnih težkih življenjskih prilik v katerih se nahaja naše drž. uslužbenstvo.

Borba za najpotrebnejši kruh se vleče že dalj

V to borbo je posegla tudi naša stanovska učiteljska organizacija ter ob vsaki priliki prikazala merodajnim činiteljem življenjske prilike učiteljstva s stališča poslanstva, ki ga ima med narodom. Organizacija posveča temu vprašanju vse svoje sile in največ časa. Naši zborovalci vedno znova in znova dokazujejo na zborovanjih upravičenost borbe za povišanje prejemkov s stvarnimi argumenti iz zakonov življenja. V doglednem času mora priti dokončna rešitev ter z znosnejšimi prilikami dvigniti učiteljstvo ter ostalo državno uslužbenstvo nad vsakdanje skrbi za življenje.

Do jasnih in določenih dokazov, ki utemeljujejo upravičenost borbe državnih uslužbenecv za zboljšanje gmotnega položaja, pridemo, če primerjamo kroženje cen življenjskih potrebščin s kroženjem njihovih prejemkov od leta 1931. dalje, od leta, ko so se mu prejemki stalno zniževali. Že pri površnem pregledu konstatiramo, da niso bile naše plače nikdar v skladu s cenami najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Da pa bomo popolnoma objektivni in, recimo, skromni, moramo računati svoje potrebe na eksistenčni minimum, to je toliko, kolikor mora imeti vsak človek v pogledu hrane in obleke, da se preživi. Kar je pod to mejo, je škodljivo zdravju.

V letošnjem letu so cene življenjskih potrebščin dosegle one iz leta 1931., ko je bila draginja izmed vseh zadnjih sedem let najvišja. Mesečna potrebnost za samca kakor družino je bila najvišja. Naslednji dve leti so se cene dvigale, dvigala se je tudi mesečna potrebnost. Najceneje smo živeli leta 1935., a že takoj naslednje leto so cene rasle, od leta 1937. do leta 1938. pa so poskočile za 30 %.

Preveč prostora bi porabili, ako bi hoteli naštetati podrobno statistiko razvoja cen za hrano, obleko, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo od leta 1931. dalje, pa naj bi to hoteli izračunati za samca ali za družino, ko so zna-ne vsem iz življenjske prakse. Pri svojih računih nismo upoštevali najnujnejših kulturnih potreb, neobhodnih za človeka dvajsetega stoletja in na katere je navezavano posebno učiteljstvo. Z vso odkritosrčnostjo moramo ugotoviti, da naši prejemki ne ustrezajo življenjskim prilikam in da segajo daleč pod črto, pod katero se začne trpljenje in beda.

Povsem v nasprotno smer so šle plače državnega uslužbenstva: medtem ko so se cene vzpenjale, so prejemki padali. V naslednji tabeli bomo navedli plače iz leta 1931., plače iz leta 1935. ter današnje plače. Učiteljstvo se giblje od pete skupine navzdol, zato bomo navedli tudi samo te skupine.

Skupina	V			VI		
	I	II	III	I	II	III
1931	3500	3350	3250	3000	2850	2750
1937	2900	2650	2550	2500	2250	2150
Manj	600	700	700	500	600	600
1935	2770	2530	2430	2380	2140	2040

Skupina	VII			VIII		
	I	II	III	I	II	III
1931	2650	2410	2310	2230	2080	1980
1937	2160	1910	1810	1905	1655	1555
Manj	490	500	500	325	425	425
1935	2050	1810	1700	1810	1570	1470

Skupina	IX			X		
	I	II	III	I	II	III
1931	1925	1775	1675	1675	1525	1425
1937	1650	1400	1300	1450	1200	1100
Manj	275	375	375	225	325	325
1935	1555	1315	1215	1355	1115	1015

Skupina	XI			Pripravniki		
	I	II	III	I	II	III
1931	1550	1400	1300	1400	1250	1200
1937	1320	1070	970	1205	955	905
Manj	230	330	330	195	295	295
1935	1267	1016	911	1156	907	850

Od teh zneskov moramo odbiti še redne odtegljaje, ki so pa tudi skokoma naraščali od leta do leta. Sem moramo računati usluž-

benški davek, pokojninski sklad, 1% doprinos, kuluk, odtegljaji za povodenj itd. Če primerjamo plače in odbitke, ugotovimo zanimivo razliko. Kosmate plače leta 1938. so znatno nižje od onih v letu 1931., iznos rednih odbitkov pa je narasel z občutno razliko. Sedanje plače so torej preveč obremenjene z rednimi odbitki.

Država je skušala s 1. novembrom 1937. nekoliko pomagati, vendar je bil ta korak samo dobra volja brez večjega učinka. Povišanja so bili deležni le uradniki zadnjih šestih skupin. Učiteljem so se vrnilo osebne doklade, in sicer onim v peti skupini od 120 do 130 din, v šesti skupini od 100 do 120 din, v sedmi skupini od 100 do 110 din, v osmi, deveti in deseti skupini od 85 do 95 din in pripravnikom devete in desete skupine 58 oziroma 69 din več.

Najbolj prizadeta je bila leta 1935. učiteljska družina, ki živi v težkih materialnih okoliščinah. Svojem članom ne more nuditi one izobrazbe, kakor bi jo morala, ne more izoblikovati določenih ljudi, ker je kruhoborska. Z zapostavljanjem učiteljske družine je v nevarnosti naša mladina.

Odtegljaji učiteljski družini so znašali 10 do 16 %, pri samskih uradnikih, ki sicer tudi težko živijo, pa le 5 %. Z novembrom leta 1937. je dobila učiteljska družina nazaj 5 do 8 %, samcu pa je bil povrnen ves odbitek.

Naši prejemki torej ne ustrezajo življenjskim razmeram, skokom cen bi ustrezale plače iz leta 1931. in še to bi bila prva in najnujnejša pomoč, ki bi jo dala država svojim delavcem, ker življenjski standard zahteva mnogo več.

V tej disonanci je korenina borbe državnega udeleženca za zvišanje njegovih prejemkov, v tem nesorazmerju prejemkov in cen življenjskih potrebščin leži tudi upravičenost njegove borbe.

Kaj je posledica neskladnosti dohodkov državnega uslužbenca s cenami življenjskih potrebščin? Izmožganost, propast posameznika in družine, kruhoborstvo, slaba stanovanja, pomanjkanje najnujnejših kulturnih potreb in — dolgovi! Pred oči nam stopi slika največjega razdejavanja, duševnega kakor telesnega, razdejavanje, ki lahko škoduje državi sami. Življenje ima svoje železne zakone, preko katerih ne moremo iti z največjo skromnostjo in dobro voljo, ker se dotaknemo njegovega bista samega.

Najhušja posledica sedanjih življenjskih prilik za državno uslužbenstvo so — dolgovi. V »Učiteljskem tovarišu« smo lansko leto pisali o učiteljskih dolgovih v Sloveniji. Slovensko učiteljstvo dolguje denarnim zavodom, privatnikom in na hipotekah (na teh najmanj) okroglo 15 milijonov dinarjev. Učiteljstvo se omejuje na skrajne izdatke, da lahko izhaja s svojimi dohodki, pri čemer se je moralo odreči marsikateri kulturni potrebi. Draginja, šolanje otrok v mestnih šolah, bolezn,

Potreba učiteljske stalnosti

Učiteljstvo je pretrpelo najtežji udarec v zgodovini svojega stanu z ukinitvijo učiteljske stalnosti. S tem momentom je izgubilo svojo hrbtenico in vzgojni vpliv v najširšem pomenu besede.

Učitelj ni uradnik, ki rešuje akte in ima opravka z mrtvim materialom. On je vzgojitelj mladine in njegov poklic je v tem, da najde pravilne osnove in pravo pot ter da razvije otrokove dispozicije in sile do najvišje mere in ga tako pripravi za bodočega zdravega in polnovrednega člana človeške zajednice. Za učitelja je premalo, da pozna učni načrt in metodično pot, da doseže predpisani učni smoter. Če bi bil le to, bi bil v pravem pomenu besede »učitelj«, ne vzgojitelj zaupane mu mladine. Težko je namreč prav učiti ter najti pravilno pot. Ni dvoma, da je v veliki meri odvisna vzgojna stran od pravilno izbrane učne snovi. Zato je učitelju potrebno, da zna najti primerno vzgojno in učno snov. Toda za pravega narodnega učitelja tudi to ni dovolj.

Ljudska šola mora biti ljudska in mora koreniniti v krajevem kulturnem in gospodarskem miljeju. Prvi princip delovne šole je, da je obravnavajoča enota vzeta iz resničnega življenja in mora biti s sodelovanjem vseh učencev temeljito in vsestransko obdelana, da bo služila nekoč poklicnemu in javnemu kmetovemu življenju. Pouk ne sme biti znatveno dociranje, temveč razpravljanje in pogovor o domačih problemih, predvsem obravnavanje napak.

VSEBINA:

Cankar je umrl pred dvajsetimi leti.

Vzroki borbe za povišanje prejemkov.

Potreba učiteljske stalnosti.

Nova šola pri Sv. Treh Kraljih.

LISTEK: Luknja v rokavu. — Cigareta.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Učiteljski pevski zbor. —

Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica.

— Šolski radio. — Stanovska organizacija.

— Novosti na knjižnem trgu.

posebno stališče njegovega poslanstva med narodom in drugo tirajo slovensko učiteljstvo v dušečo atmosfero, v kateri mu grozi pogin.

Iste razmere zastrupljajo tudi družine ostalih strok državnega uslužbenstva. Iz »Glasnika železničarjev in brodarjev, posnemamo, da dolgujejo samo železničarji v Mariboru okoli 13 milijonov dinarjev. Kakšne ogromne številke bi dobili, ako bi pogledali pod streho vseh uslužbenecv te stroke in končno potrkali na vrata stanovanj vseh državnih uslužbenecv.

Državno uslužbenstvo dela dolgove brez svoje krivde, dela jih v obrambi za svoje življenje. Ako mu ne daje država dovolj plače, mora vzeti drugje, —

Vsak dan čitamo in slišimo od kompetentnih faktorjev, da se je ekonomsko in finančno stanje naše države v zadnjih treh letih popravilo in da je sedaj prav zadovoljivo.

Po »Slovincu« z dne 4. decembra posnemamo, da so hranilne vloge narasle za 2 milijardi dinarjev, ves naš narodni dohodek za 10 milijard dinarjev, vrednost zunanje trgovine za 2 milijardi, primanklja v državnem proračunu sploh ni več, pač pa presežek, ki znaša 200 milijonov dinarjev. Vrednost kmetijskih pridelkov je narasla za 5 milijard, delavske plače za 2 in pol milijardi itd.

K takemu stanju je državi prav gotovo pripomoglo tudi njeno uslužbenstvo s svojim delom. Uslužbenstvo ne zahteva od države več kakor potrebuje in tudi ne v času, ko bi država trpela finančno.

Kot zavedni državljani se državni uslužbenecv veselimo vsakega napredka v svoji državi ter nismo svojim ostalim sodržavljanom zavistni dobrot, ki so jih prejeli. Sedanja vlada je zaščitila kmeta, poplačala nekaj njegovih dolgov in zvišala cene njegovim pridelkom, izdala je za delavstvo starostno zavarovanje, dala invalidom ugodnosti, ki so jih zaslužili že kdaj prej, itd. Le državnemu uslužbencu ni še pomagala na noge, kar pa upamo, da se bo spričel ugodnega položaja, ki je nastal v državi, kmalu izvršilo.

Zahteve učiteljstva in ostalega državnega uslužbenstva so zelo aktualne, kdor bo šel preko njih, ga bo popolnoma upropastil.

Učiteljstvo zahteva povišanje prejemkov na eksistenčni minimum, vrnitev doklad za ženo in otroke ter ukinitve vseh uzakonjenih razlik poročenih učiteljc.

Naša borba je upravičena, —

In sedaj pride najvažnejše. Učitelj bodi torej zdravnik, svetovalec in zmirlitelj slovenskih vasi. Vprašam vas, kdaj more biti to? Spoznati, študirati, ljubiti in spoštovati mora običaje in navade ljudstva, poznati in spoznati mora ljudi, njih duše, stanovanja, hleve, živino, prepire, sovraštvo itd., kratko: poznati mora v resnični luči vas, kjer službuje. Opazuje pa jo lahko, če se je v njo vživel in jo vžubil. Vživetj pa se more le, če živi v vasi dovolj časa. Koliko časa potrebuje, da samo spozna vse ljudi in koliko več mu je potrebno, da pogleda za Potemkinovo kulise. V interesu življenjskega pouka je, da pozna učitelj vaško življenje, in nujno je, da ostane v svojem službenem kraju čim dalj časa. V nekaj mesecih tej nalogi ne more zadostiti, in če se učitelj vsak mesec alj vsako leto menjujejo, ni nobenega, ki bi bil s srcem med ljudstvom ter bi ga razumel, poznal in mu služil.

Sklepam: Učitelj mora biti na svojem mestu stalen, da se more ves in popolnoma vživeti v svoj okoliš, ga poznati in spoznati ter v luči spoznanja resnično služiti vasi.

Nič manj važna ni socialna stran vasi, in psihološko opazovanje staršev in otrok. Že dajstvo, da potrebuje učitelj dva meseca, da spozna učence po imenu, govori, da je pogosto izmenjavanje škodljivo šoli. Še več časa potrebuje učitelj, da opazi učenceve zmožnosti in da najde za vsakega otroka najboljšo pot in pogodi na najobčutljivejšem

mestu v vzgajanju. Da more pravilno presoditi učenčeve zmožnosti, njegove navade in obnašanje, mora temeljito poznati njegove starše in znati za socialne razmere, v katerih živi. Ali ni čudno, da tolikokrat učimo in vzgajamo mladino, ne da bi sploh poznali njihove roditelje, kaj šele, da bi nam bile znane socialne razmere otrokove. Naša vzgojna in učna stavba pa mora stati na trdnih temeljih ter mora temeljiti v realnih krajevnih in socialnih razmerah, v katerih živi učenec. Brez tega visi naše delo v zraku. Podobni smo graditelju mostu, ki ne pozna terena, na katerem naj bi zgradba stala. Prisposoda velja za učiteljevo delo. Tudi učitelj gradi most, namreč življenjski most, preko katerega bo nekoč otrok stopal. Ali ni iluzorno vse naše delo, če ne poznamo najvažnejšega činitelja — učenca in če ne poznamo končno vseh onih faktorjev, ki pridejo pri oblikovanju do poučanja: brez poznanja učenčeve duše, brez poznanja razmer, v katerih živi sedaj, in brez poznanja gospodarskih in kulturnih okoliščin (vasi), v katerih bo živel. Podrobno pa more učitelj pronikniti v dušo učenca, če živi v kraju dovolj časa. Samo če je na kraj navezan in povezan, bo z ljubeznijo iskal vse nagibe in ovire, ki vplivajo na vzgojo.

To je drugi moment, ki kriči po stalnosti in jasno priča, da se more posvetiti in vglobiti le učitelj, ki je stalen na službenem me-

stu ter se more v brezskrbnem miru posvetiti svoji nalogi.

In končno je stalnost potrebna tudi radi učitelja samega. Dokler je stalen, odpadejo vse razprtije in netovariške geste. Z nestalnostjo pa nastopi boj za boljša mesta in s tem dva tabora. To zanaša v učiteljske vrste razprtije, vstvarja preganjanje in preganjevalce, ki svoje vloge od časa do časa menjajo. Taka trenja kvarno vplivajo na mladino. Sovrašstvo med učitelstvom odvzema vzgoji najvažnejše: vzgled. Učitelj mora biti in ostati mladini najsvetlejši vzgled dobrega, poštenega člana človeške družbe ter mora najprej sam živeti v ljubezni in vzajemnosti, če hoče, da bo nekoč mladina taka.

Vse navedeno me opravičuje, da zaključim, da je v interesu dobre šole in vzgoje, da postane učitelj zopet stalen na službenem mestu, da se more poglabiti v razmere svojega kraja in spoznati vse činitelje, s katerimi se učenec in učitelj dnevno srečujejo. In končno mora biti učitelj vzgled prave dobrote in ljubezni, zato mora vladati v učiteljskih vrstah tovarištvo in vzajemnost, da prednjači složno učitelstvo s svojim vzglednim življenjem mladini.

Učitelstvo hoče posvetiti vse svoje sile veliki nalogi, ki mu je določena: da oblikuje in vzgaja mladino v poštene in dobre vaščane in državljane. In pri tem delu mora imeti stalnost na službenem mestu. — a

Nova šola pri Sv. Treh Kraljih nad Marenbergom

Gradi jo naša narodno-obrambna družba Sv. Cirila in Metoda

Sv. Trije Kralji je mala vasica, oddaljena približno pet kilometrov od Marenberga. Leži ob državni meji in je torej popolnoma omejeni kraj. Ljudje tam gori so zelo revni. Kraj sam je visoko pasiven in morajo prebivalci pretežen del živeža dokupovati. Edino kar prodajajo, je les, ki pa tako visoko v hribih nima one vrednosti, kakor jo ima v dolini ob prometnih žilah.

Ta kraj ima tudi svojo šolo, ki je bila ustanovljena šele januarja l. 1926. Do takrat so otroci hodili v šolo deloma v oddaljeni Marenberg, deloma k Sv. Jerneju nad Muto, nekateri pa kar k Sv. Lovrencu v Avstriji, kamor je bil pred l. 1918. vsolan pretežni del kraja. Tako so baš ti otroci tu ob meji, posebno pozimi, bili dalje časa brez pouka.

Foto inž. Šolar iz Ruš

Sedanja šola pri Sv. Treh Kraljih nad Marenbergom v privatni hiši g. Pernika

Sedanja šola pri Sv. Treh Kraljih je v privatni kmečki hiši, ki v nobenem oziru ne ustreza vsem potrebam. Šola je enorazrednica in ima stalno od 42 do 50 otrok, včasih se celo

več. Pouk se vrši v sobi, ki meri 5,7 x 4,7 m in je 2,8 m visoka. Poleg šolske sobe je tudi mala soba za učitelja v izmeri 3 x 2,5 m. Ta soba služi učitelju kot spalnica, kuhinja in bivalnica.

Šolarji so zelo revni, ker starši nimajo denarja, da bi kupovali obleko, obutev, še manj pa šolske potrebščine. Če ne bi pomagali Ciril-Metodova družba v Ljubljani in pa njena domača podružnica, ki je bila ustanovljena l. 1935, bi bil pouk tam gori zelo težak. Tako so učenci stalno dobivali vse potrebščine, kakor tudi za Božič vso obleko, obujalo in drugo v šoli, tako, da so lahko hodili v šolo in se učili.

Podružnica CMD pa si je nadela še drugo nalogo in sicer, da pokrene akcijo za gradnjo nove šole. To njeno delo je bilo letos kronano z uspehom, ker je naša velika narodno-obrambna organizacija CMD sklenila zgraditi prihodnje leto novo, moderno šolo v tem važnem obmejnem kraju. S tem velikim delom si bo družba postavila spet nov spomenik delavnosti in agilnosti in bo to v svobodni domovini njen drugi velik mejnik, njena druga velika trdnjava na našem Kozjaku. Le škoda, da je Ciril-Metodova šola pri Sv. Duhu prišla v nemške roke, ker bi sicer sedaj imeli lep trikot Sv. Duh, Gradišče, Sv. Trije Kralji.

Nova šola pri Sv. Treh Kraljih bo važna kulturna in narodna trdnjava ob naši severni meji. Stala bo 500 m od državne meje. Važna bo radi tega, ker bo tam gori duhovno dvignila naše ljudi, ki so popolnoma izolirani.

Družba se zaveda, da bo meja trdna le takrat, če bodo narodno in gospodarsko trdni naši živi mejniki. In to je pa naloga naše šole.

Kolar Vilko.

Kuhinjsko posodo — jedilno orodje — vse za gospodinjstvo
FRANC GOLOB — LJUBLJANA — WOLFOVA ULICA 8

Blaž Marela:

Luknja v rokavu

Ta luknja v rokavu je poučno berilo še iz starih časov, brali smo ga zopet in zopet, analizirali in končno rdeče podčrtali prelepi nauk, da je luknja v rokavu začetek človekovega propadanja in da tak človek ne more upati na kak napredek, sploh, zapisan je propasti, če že ne bo ravno obešen, bo pa gotovo imel še opravka s policijo in sodnijo ter ne bo postal enakopraven član človeške družbe. Mislim, da to nekako drži, da velja. Tistega namreč, ki ima luknjo v rokavu, se ne prestando drži smola, to vem iz lastne izkušnje, še bolj pa potrjuje to primer Janeza Tišaja, učitelja in rodoljubnega delavca na Visoki gori.

Janez Tišaj je bil drugače čisto spodoben človek, le toliko krojača ni bil, da bi vse luknje pravočasno zakrpal. Visoka gora je samoten kraj in ga kultura še ni bogve kako obiljala, razen da ima štiri politične stranke, ki vse želijo, naj bi bil Janez Tišaj njihov tajnik. Tajniku je pa Janez Tišaj zelo nerad, zato premišljuje, če naj bi ne ustanovil še pete stranke, v kateri bi bil on edini član, predsednik in tajnik. Do končnega zaključka še ni prišel, počakati hoče še toliko, da bo videl, katera stranka bo v bližnji bodočnosti moderna.

Poglavitna stvar je pa luknja v rokavu. In Janez Tišaj jo je imel. Prišel je do nje nekako nevede. Bila je sreča v nesreči. Nekateri prinese iz mladih let lepe spomine, ljubezen

in zdravje, Janez Tišaj je prinesel luknjo v rokavu. V mladih dneh, ko je bil še navdušen in rodoljuben človek, je dobil mimogrede suknj v roko. Nož je sicer odletel, luknja v rokavu je pa ostala. Nalašč jo je pustil. Naj vsi vidijo, da je trpel za idejo. Danes nihče več ne trpi za idejo, kvečjemu proda se zanjo. Spočetka je bil na luknjo ponosen, pozneje je začel razmišljati, kako bi jo odpravil. Kamor je prišel, povsod so vihali novose, češ, že spet eden izmed tistih, ki po neumnem rinejo v zmedo. Postalo mu je nerodno, no, medtem je odšel na Visoko goro. Pustil je luknjo, naj bo za spomin, da človek ne sme biti pregoreč. In tudi sicer ima nekaj dobrih strani. Na primer človek nekako slutiti je vnaprej, kako se bo obrnilo vreme, ve se ravnati in pravočasno okreniti ladjo. Pri nepoučenih ljudeh vzbuja vtis, da ima tudi v žepu luknjo in ga ne pridejo nadlegovat za vsakovrstne prostovoljne prispevke.

To vse pa Janezu Tišaju ni pomagalo. Kolo sreče se obrača, zdaj je nekdo na vrhu, čez čas pride drugi. Prišli so na oblast ljudje, ki se je Janez Tišaj nekoč zanje boril. Razveselil se je, ko je to zvedel, kdo se ne bi razveselil starih prijateljev. Nič ni pomišljal, zadovoljen in nasmejan se je odpravil na pot, kakor bi se bal, da ne bi česa zamudil.

Toda kazalo je, kakor da ga ne poznajo več. Nezaupno in izpod čela so ga ogledovali, na licih jim je trepetalo začudenje in nazadnje so malomarno skomignili z rameni.

»Saj ni tako dolgo,« jih je hotel spomniti Janez Tišaj. Pomolel jim je pod nos luknjo v rokavu in videlo se je, da so se nekoliko zganili. Toda kmalu so se jim nabrale na obrazu nevoljne gube.

Splošne vesti

Učiteljski dom, r. z. z. o. z., v Mariboru.

VABILO

na VI. letni redni občni zbor zadruga Učiteljski dom, ki se bo vršil v četrtek, 29. decembra 1938., ob 10. uri v penzionatu Učiteljskega doma v Mariboru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva o poslovanju zadruga v letu 1937.-38.
3. Poročilo kuratorija o poslovanju penzionata v letu 1937.-38.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku za leto 1937.-38.
5. Volitve načelstva, nadzorstva, kuratorija in razsodišča za dobo treh let.
6. Predlogi.
7. Slučajnosti.

Ako ta občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši po § 33. četrte ure pozneje občni zbor na istem mestu, z istim dnevnim redom, ki sklepa ne glede na število zastopanih članov.

Načelstvo Učiteljskega doma v Mariboru dne 8. decembra 1938.

Josip Rajšp,
načelnik.

Štefan Blažič,
tajnik.

NAŠ GLAS

Današnji številki priloženi poziv na naročilo lista za državne nameščence in upokojence je namenjen tudi učitelstvu. Naročilo naj bi ga predvsem učitelstvo na večjih šolah, ker bi skupno laže utrpeli naročino nego posamezniki. Priporočamo tudi posameznim učiteljem, ki zmorejo naročino, naj se naroče na ta, za uradništvo zelo važen list. Medsebojna podpora je celoti le v korist.

Pred državno komisijo za praktične učiteljske izpite v Ljubljani so v dnehu od 2. do 9. decembra 1938. položili praktični učiteljski izpit naslednji učitelji in učiteljice: Kučan, Koloman, Čuček Karel, Koren Alojzij, Mihelič Edvard, Narod Marija, Pajk Marija, Bezeg Danica, Hafner Marija, Kelvišar Marija, Kuhar Ivan, Oset Zora, Sinkovec Emanuel, Vaupotič Ivan.

Kaj vse pišejo

o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Jugoslovenska P. T. T., organ udruženja činovnika P. T. T. struke kraljevine Jugoslavije, prinaša 6. dec. pod naslovom »Premestitev funkcionarjev udruženja« naslednje: »V času ko je imela glavna uprava svojo sejo, so bili premeščeni iz Beograda tovariši Nikolaj Milanović, prvi podpredsednik udruženja, v Senj - Rudnik, Milan Drakuljić, drugi sekretar, v Bač. Topolo in Petko Miljević, član izvršnega odbora in načelnik odseka za tisk, v Staro Pazovo.

Ni bilo malo iznenadenja za predsednike sekcij in za celokupno članstvo prestolnice, ko se je zvedelo za te premeštitev, četudi se je s sigurnostjo sklepalo, kdo so iniciatorji. Čeprav to ni prvi primer, da se funkcionarji udruženja premeščajo brez vsake potrebe. — Vendar pa se je verovalo v dobro voljo in v besedo načelnika stroke, da se bodo dale te premeštitev preprečiti.

Ker gospod minister ni bil v Beogradu, se je na seji glavne uprave sklenilo, da odpotuje v Čačak, kjer je gospod minister bil, delegacija sestavljena iz petih predsednikov sekcij in iz dveh članov izvršnega odbora.

Po prihodu v Čačak je g. minister 25. p. m. zelo ljubeznivo sprejel predstavnike organizacije in ko se je seznanil z zadevo, je takoj ukazal, da se premeščanja ustavi.

Tako so bile te premeštitev preprečene na veliko žalost onih, ki se odejajo za lažnim plaščem, da želijo dobro stroki in osebu in katerih ves smisel življenja je v tem, da vidijo samo svoje osebne koristi.

— I Po volitvah. Mislimo, da je sedaj čas, da se slehernemu iz tega iznarodelega rodu, ki na enem ali drugem mestu še upravlja ljudsko zaupanje, preiščejo obisti. Če je kdo tudi še pri teh volitvah vztrajal v protinarodni fronti, takemu Slovenci ne moremo zaupati ne vzgoje slovenske mladine, ne javne uprave in ne ljudskega premoženja. Red, in sicer brezobziren red zahteva v tem pogledu zvestoba, ki smo jo dolžni narodu, ki nam je ukazal popolno zaupanje. (»Slovenec« 13. XII.)

— I Božični darovi za obmejno mladino. V pomožni šoli v Razlagovi ulici je bila otvorena razstava nabranih darov za božičnice v

obmejnih krajih. Na tej razstavi je za preko 50.000 dinarjev razne obleke, obujala, perila in toplih pletenin, s čimer bo človekoljubni Maribor za Božič razveselil revne obmejne šolske otroke. Pohvaliti je treba požrtvovalnost naših Ciril-Metodarjev, ki so vse leto mislili na obmejne sirote in trkali na usmiljena srca Mariborčanov. Uspeh te požrtvovalnosti ni izostal, saj bodo obmejni šolarji bogato obdarovani. Pri tem so jim pomagali tudi mariborski Rotarijci, ki bodo sami obdarovali sirote na Kapli in v Lokavcu. — (»Večernik« 9. XII.)

— I Nov dirigent Glasbene Matice. Dirigentsko vprašanje je bilo dolgo pereč problem Glasbene Matice v Mariboru. To mesto je sedaj prevzel dirigent Učiteljskega pevskega društva »Adamič« g. Milan Pertot. (»Večernik« 9. XII.)

— I V sobotnem vlaku do Poljčan. V soboto sem se peljal v šolskem vlaku, ki odhaja z glavnega kolodvora ob 13.05 in pelje samo do Poljčan. Vlak je prenatrpan s šolarji in dijaki. Ob sobotah se tega vlaka poslužujejo tudi delavci iz mariborskih železniških delavnic, ker že opoldne končaj z delom. Od težkega dela utrujeni delavci nimajo kam sedeti, niti stati ne morejo udobno, tako je vlak prenapoljen. Začudil pa sem se šolski mladini, ki ni niti malo obzirna do izmučenih delavcev. Drugi potniki so se z menoj zgražali nad surovimi odgovori šolarjev, ki so jih dajali na prošnje delavcev, da jim prepustijo mesta, kar bi se vsekakor spodobilo. Mladina daj prednost starejšim! Zato bi bilo umestno, da šolska vodstva opozorijo dijake, ki se vozijo s poljčanskim vlakom, na primerno dostojnost in prepričan sem, da bo tako opozorilo zaleglo. (»Večernik« 10. XII.)

— I Vzgoja mladine. Vsi se radi spominjamo na svoja šolska leta, ko so nas skrbno vzgajali naši učitelji in veroučitelji. Reči smemo, da nismo srečali človeka, ki bi ga ne bili lepo pozdravili. Kako pa je danes? Mnogi otroci zaničujejo starčke na cestah. namesto pozdrava se celo norčujejo iz ljudi. Kdo je tega kriv? (Nova doba 9. XII.)

Dolgo že ni bil v dolini, zakaj, kdor varčuje, ždi v svojem gnezdu, naj bo že tako ali tako spleteno. To pot je šel počasi in samozavestno po dolgem času je bil gospod.

Srečal je tovariša, veselega fanta, ki je osupel obstal sredi ceste, nato pa zmajal z glavo.

»Kam pa vendar greš?«

»Nekaj opravkov imam,« je razlagal Janez Tišaj ravnodušno. »K nadzorniku moram in sploh na oblast.«

Oni je zamrmral nekaj nedoločnega in se kmalu poslovil. Janez Tišaj je odšel za opravki in zdelo se mu je, da ga vsi začudeno pogledujejo, celo stari bradati nadzornik ga je premeril iznad očal, kar je bilo vsekakor slabo znamenje. Obšel ga je nemir, ko je opravil, se je ustavil pri tovariših v gostilni, ki so se zganili, ko je vstopil in mu molče dovolili, da je sedel k njim.

»Kaj to vendar imate?« je dejal čez čas. Spogledali so se, nato so mu razložili, da je najbrže prespal zadnje leto. Kako se vendar oblači! Kakor kak milijonar! Ali nima pojma, kako skromno živi ljudstvo, ali mar ni ljudski učitelj? Da, da, zdaj se je uveljavilo novo gibanje, katerega geslo je: Nazaj k ljudstvu! V fraku in cilindru pa ne moreš k njemu. Zato je treba izpremeniti obleko, za suknjo ni treba, da bi bila ravno po najnovjšem kroju.

»Tako, tako,« se je zamislil Janez Tišaj in kolena so se mu zašibila. Dolgo je molčal, ko je pa vzdignil obraz, so videli, da je bled in starikav.

Potem ga niso videli do prihodnjega poletja. Takrat si je prihranil nekaj denarja in ker ga ni vedel drugače zapraviti, je nakupil

—Iz ene čitanke se je 14 oseb naučilo čitati in pisati. Na planini Majevici je vas Drijenača, od katere je 35 km do Brčkega. — Hribovska vas je obsežna, saj ima nad 200 volilcev, a v vsej naselbini je bilo lani pismenih samo nekaj oseb. Ko je bila uvedena akcija za pobiranje nepismenosti, so vaščani poslali zaradi dolge in težke poti samo enega svojega pismenega človeka k najbližjemu odboru za organizacijo tečajev, da bi tam dobil navodila in pripomočke, ter da bi potem vaščani sami uredili svoj tečaj. Mož pa je prinesel domov za vso vas samo eno čitanko, ker so bile že vse razdeljene. Lotil pa se je takoj dela in do konca leta se je iz ene same čitanke naučilo čitati in pisati 14 oseb. Eden od bivših analfabetov je zdaj predsednik vaškega odbora prosvetne organizacije in voditelj tečaja, v katerega se vpisuje vedno več analfabetov. (»Jutro« 6. XII.)

—I Napad na šolskega upravitelja. Preteklo noč je neizsleden storilec iz še nepojasnjenih razlogov vrغل v stanovanje šolskega upravitelja Josipa Tavžlja v Framu velik kamen, ki je obležal na postelji tik upraviteljevega otroka, ki je v tej sobi spal. Le izredno srečnemu naključju je pripisati, da napad ni imel usodnih posledic. Zadevo preiskujejo orožniki. (»Večernik« 7. XII.)

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje Jože P. Koliko ur more uporabiti šolski upravitelj učiteljstvo za pomoč pri svojem delu (za reševanje aktov, raznih statistik in drugo pisarniško delo)? — Sedem učiteljev in učiteljic je na šoli, ki so zaposleni tedensko po 26 ur (in vsak ima poleg tega še močan razred in vodi ali PRK, PJS, učit. knj., šolarsko knj., sploh vse podobno delo in povsod rade volje in z veseljem sodeluje). Tovariš upravitelj pa ima 17 ur pouka. (Ostane še 8 ur, da bo tako zaposlen kot vsi ostali.) Mislim, da če drži maksimum 28 ur dela za učiteljstvo na drugih podobnih šolah, da tudi pri nas. Tukaj pa š. upr. zaposluje učiteljstvo še do 10 ur tedensko v pisarni, ker akte samo podpisuje. Kaj in kako nam je postopati, da dosežemo pravico in da bo nehala izrabljanje učiteljstva? Kdo je kompetenten za razčiščenje teh nepravilnosti?

Odgovor: Razčistite zadevo tovariški na seji krajevnega učiteljskega sveta, ker spada to izključno samo tja.

Zelo primerna
BOŽIČNA DARILA!

*
Največja izbira!
*

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Reklamne cene

—§ Vprašanje V. V. S. Ima li učiteljica ženskih ročnih del, katere moža-učiteljca so premestili iz skupnega kraja službovanja, pravico na stanarino ali ne?

Odgovor: Da!

—§ Vprašanje? »Prizadeti«: Ima li učitelj, ki stanuje pri svojih starših in živi z njimi v skupnem gospodarstvu, pravico do stanarine, drvarine in polne plače?

Odgovor: Do vsega ima pravico!

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. OBVESTILO. Prihodnji pevski tečaj bo 6., 7. in 8. januarja 1938. v Glasbeni Matici v Ljubljani. Začetek tečaja bo 6. januarja točno ob 10. uri dopoldne. Prosimo članstvo zbora, da si svoje delo uredi tako, da bo lahko polnoštevilno prišlo k tečaju. Pevce in pevke prosimo, da prinesejo na ta tečaj vse note, ki so jih dobili pri zboru.
Tajnik.

Učiteljska tiskarna

—t Če ste prečitali ugodne kritike slovenskih slikanic Pisane lutke in Tinkin zajček, ju boste takoj naročili pri Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru. Storitite to takoj in jo podarite svojim otrokom za Božič! Napravite malčkom prijetne in vesele praznike!

—t Knjižarna Učiteljske tiskarne prosi šol. upraviteljstva, da frankirajo pisma, ki jih nam pošiljajo, ker moramo za vsako tako ne-frankirano pismo plačevati porto-znamke.

—t Dobra kreda, ki ne škripa in se ne drobi pod roko pri pisanju na tablo v šoli, je veselje učitelja in učencev. Taka kreda je »Kutis«, ki jo dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

—t Ali ste že pregledali svojo zbirko učil? Gotovo vam manjka marsikaj prepotrebne pri učenju fizike, kemije, prirodopisja, zemljepisja ali zgodovine. Naročite, kar vam manjka, v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Mariboru.

—t Ko pridete v Ljubljano ali Maribor, ne pozabite vstopiti v Knjižarno Učiteljske tiskarne. Gotovo boste tam našli predmet, ki vam je potreben doma ali v šoli. — Potrebujete knjigo zase ali za svojece, dobite jo v Knjižarni Učiteljske tiskarne za mal denar. Morda potrebujete pisemski ali uradni papir, ali morda nimate dobrih svinčnikov, peres; pogrešate na svoji pisalni mizi črnilnik, morda v sobi lep okrask iz porcelana ali keramiko za na mizo, omaro, polico, praktično nalivno pero, mapo, album, podstavček? Vse to prav lahko dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

—t V dolgih zimskih večerih bi nas dolgočasje umorilo, če bi ne imeli lepe knjige. Da ga preženemo in da združimo koristno z zabavnim, si naročimo zanimivo knjigo. Kaj je tedaj prijetnejše od čitanja dobre knjige v topli sobi, v svoji družini, ko zunaj hrumi, sneži in mrz pritisaka? Zato ne odlašajmo, da nas zima ne prehití. Naročimo po svoji želji knjigo s poljubno vsebino pri Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru.

—t Zemljevid Ljubljane s srezom Ljubljane okolica je izšel. Pri naročanju učil ne zabite nanj! Nobena šola ne bo mogla uspešno poučevati zemljepisja ožje domovine brez tega eminentnega učila.

—t Študirate pedagogiko? Naročite pri Knjižarni Učiteljske tiskarne knjigi dr. Borislava Stevanovića: Razvičje dečje inteligencije in Merjenje inteligencije.

vestno izpolnjeval. Tam je stalo napisano: Dobil 908 dinarjev. Bil pri krojaču. Kupil pero in še sto drugih malenkosti. Danes pa je bil važen datum. Saj je bil na šoli gospod nadzornik. Janeza je strahovito oštel. Ker je bil danes važen datum, je Janez napisal z rdečimi črkami: »Obiskal me je gospod nadzornik in našel vse v redu. To se bo še večkrat zgodilo.«

Ko je končal poročilo o prestani katastrofi, se mu je zahotelo kaditi, a na žalost ni imel cigarete. Prebrskal je vse žepa in našel pet čikov. Raztrgal jih je. Ostanke papirja je pometal po tleh. Tobak pa je skrbno zgrnil na kup. Čisto ga je razdrobil, da je bil droben kot moka. Pritajeno je dihal, kajti bal se je da bi sapa odnesla kak drobec.

Poiskal je »Učiteljskega tovariša« iz prejšnjega tedna, drugega časopisa sploh ni imel. Iztrgal je iz njega članek »O učiteljskih plačah«. Iz članka je z rezilcem za britje, kajti tudi noža ali škarij ni imel, izrezal natančno tisti del, ki je govoril o tistih 500 dinarjih, ki bi jih on tako nujno potreboval. Pred njim je tako nastal lep štirioglat papirček. Natančno tak kot se baje dobi v trafikah. Samo, da na tistem ni nič napisano o Janezovih 500 dinarjih. Papirček je zmečkal in ga ovil okrog peresnika iz bežga, ki si ga je sam napravil. Nato ga je močno oslinil in zlepil. Tako je nastala drobna cevčica, podobna prazni cigareti. Skrbno jo je potegnil s peresnika.

Začel je stresati vanjo zdrobljeni tobak. Delo mu je šlo počasi od rok. Kajti prsti so se mu potili od poženja. Tobak se je nanje lepil. V ustih je imel polno slin in v grlu ga je šeegetalo. Kakor je bil nestrpen, vendar je

—t Čim več članov zadrušnikov ima tiskarna, tem več ugleda ima v poslovnem svetu. Radi tega in da bo res last slovenskega učiteljstva, želimo, naj postane vsak učitelj tudi naš zadrušnik. Na slabe gnotne razmere se ne smemo v tem primeru izgovarjati, saj lahko vplačujemo deleže v malih obrokih.

Mladinska matica

—mm V »Ženskem svetu« (št. 12.) je priobčila pesnica Anica Černejeva zanimiv članek o našem mladinskem slovstvu. Tu čitamo med drugim: Mnogo zaslug za razvoj naše mladinske knjige ima mladinski list »Novi rod«, ki se je rodil v novih razmerah povojnega Trsta. Zbral je okoli sebe naše najboljše pesnike in pisatelje ter odlične umetnike - slikarje. Ko je moral prenehati izhajati, je zapustil svojo še mlado kulturno dediščino Mladinski matici, naši najmočnejši založnici mladinske knjige. Matica izdaja poleg rednih letnih publikacij, t. j. poleg mladinskega lista »Naš rod« in treh knjižic na leto, ki jih prejema okoli 23.000 slovenskih otrok, ob raznih prilikah in mladinskih praznikih skrbno opremljene posebne publikacije. Z vsakoletnim razpisom literarnih nagrad za najboljša dela mladinske književnosti je vzbudila med slovenskimi tvorci lepe knjige mnogo zanimanja za mladinsko leposlovje. Pridobila je tudi že precej umetnikov - slikarjev za svojevrstne ilustracije mladinske knjige. Naravno je namreč, da želi otrok v svoji knjigi čim več življenja in slike, da zavzveni v njem tisto njegovo pravo pestro in živo, nazorno življenje.

—mm Za revne šole daje MM še vedno posamezne številke nepopolnih letnikov »Našega roda« po 20 par. Pri naročilih naj navedejo poverjeniki, ali želijo enake ali različne številke lista.

—mm Tretji zvezek Cicibanove knjižnice je v tisku in bo kmalu izšel. Knjižico je uredil Fran Roš, ilustriral pa Albert Sirk. Prinaša skoraj izključno izvirno, še ne objavljeno besedilo, ki je primerno za otroke prvih razredov. Tiskano je z verzalkami — velikimi črkami.

—mm Opombe na položnicah pišejo nekateri poverjeniki tako, da jih pošta v velikih primerih prestriže, tako da jih uprava sploh ne more razbrati. Prosimo cenj. poverjenike,

delal z ljubeznijo. Kajti vedel je, da bo opeharil sebe in trafikanta. On ne bo nič kupil, trafikant pa ne bo nič prodal. Janez pa bo vendar kadil cigareto, pravo pravcato cigareto.

Ko je bila cevčica polna, je z svinčnikom malo potlačil. Pa joj, prejoj, papir je počil in rumena moka se je razsipala po mizi. Še dobro, da ni padla na tla. Takrat — adijo prijeten užitek. Delo se je pričelo zopet od početka. Natančno po istem redu. Samo, da je sedaj zavijal celibat, nato učiteljski pokret in pedagoški tečaj. Končno je bila cigareta gotova. Ležala je pred njim na mizi. On pa je užival nad užitkom, ki ga bo deležen prihodnji trenutek.

Počasi je Janez segel po cigareti. Previdno jo je vtaknil v usta. Prižgal jo je na luči in vlekel divje dime v svoja bolna pljuča izkričana in ranjena v razredu z 80 učenci. Cigareteta se je manjšala in manjšala. Na zgornjem koncu, kjer je gorela, se je mesto pepela nabiral črn izgoreli papir. Na spodnji strani, ki jo je vtikal v usta, je postala vlažna in rumena od nikotina. Končno niti vlekla ni več. Pa je bilo tudi prav, kajti Janez je bil ves omotičen. Meglilo se mu je pred očmi od močne cigarete. Pomislite: — čiki in želje učiteljev.

Ogorek je vrğel v peč. Izpil kozarec vode, da mu je pregnal omedlevico in legel na tla kraj pisalne mize. Kmalu mu je bilo boljše. Vstal je, napravil nekaj korakov po sobi in je končno obstal pred ogledalom. Nekaj časa se je gledal z ljubeznijo in spoštovanjem, kot to gre šolniku, nato pa se je svoji podobi v ogledalu nekajkrat strahovito namrdnil. Kar naenkrat je začel deklamirati:

da pripišejo svoje opombe bolj v sredini one-ga dela položnice, ki ga prejme uprava.

—mm Avtorja »Pojedine v Krapini« obveščamo, da je rokopis »Pojedina v Krapini« v rokah recenzentov. Da samo zaradi tega, ker obravnava prazgodovino Štajerske, rokopis ne bi mogel priti v poštev za Mladinsko matico, ne drži. Izvolite nam poročati, ali vztrajate pri tem, da se Vam delo vrne. Pismo, ki je bilo poslano na Vašo željo psevdonimno — poštno ležeče, je pošta zavrnila.

—mm »Mladika«, 12. številka, prinaša v članku »Slovensko leposlovje 1918.—1938.« tudi pregled mladinskega leposlovja v zadnjih 20 letih, ki ga je napisal France Vodnik. Tu omenja tudi nekatere knjige, ki so izšle v založbi Mladinske matice. O Ribičiču pravi Fr. Vodnik, da je nadarjen in plodovit pisatelj. Med Ribičičevimi knjigami pa navaja pomotoma tudi Širokovo »Polžjo hišico«. Dalje omenja med mladinskimi deli tudi Reharjevo »Vijolico Verovo«, Hudaloso »Posteljo gospoda Fibriha«, Milkovičeve »Barake« in Cerkenikovega »Ovčarja Runa«. O Seliškarju pravi: Od mlajših sta omembe vredna zlasti Tone Seliškar, čigar »Bratovščina Sinjega galaba« je uspel deški roman, boljši mimo »Rudija«. Omenja pa še Bogomira Magajne »Brkonjo Čeljustnika« in Winklerjevega »Hribčevega Gregca«.

Šolski radio

—r XII. Torek, 20. decembra. Naši izseljenci po izvencrovskih državah; gđc. Julija Šušteršič. Razpored: 1. I. Zorman: Izseljenec. (Recitacija.) 2. Slovenci v Zed. državah Sev. Amerike. 3. V hiši tlake. (Recitacija.) 4. Slovenci v Kanadi. 5. I. Zorman: Amerikanci. (Recitacija.) 6. Naši rojaki v Južni Ameriki (v Braziliji in v Argentini). 7. N. Velikonja: Amerikanci. (Odlomek.) 8. Slovenci v Egiptu in pa po ostalih kontinentih. II.—III.

—r Petek, 23. decembra: Božična oddaja. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti; vodi g. Mirko Demšar. Razpored: Ribičič Josip: Božič dveh. Dvojna recitacija. Mile Klopčič: Tretja domača naloga. (Lep božični večer) deklamacija. Ribičič Mitja: Božič — recitacija. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 18. decembra, ob 17. uri predaval g. inž. Karel Tavčar: Gospodarjenje z gozdom.

Slutim te, čutim te. Sanja poetova letala dolgo je let nad teboj, gledala, slušala, plakala, upala izpraševala za tvojo skrivnost.

In je bušil v smeh. Kajti jutri je prvi. Janez si bo lahko kupil 5 drava. Pa pojutršnjem tudi, tako do 10. (desetega). Nato bo pa zopet zviljal »Učiteljskega tovariša« do tridesetprvega. Jemal bo vedno bolj imenitne članke, kakor: celibat, plače, učiteljsko društvo, skupščina, premeditve in tako dalje. Saj tega je mnogo.

Naj ima vsak svoje. Vsak ve, kje ga čelvelj žuli. Janez pa tudi. Njemu je največ do močne in dolge cigarete. Take, ki ni prelomljena na polovico. Mirno jih bo zviljal in spuščal sentimentalne vzdihne svojih tovarišev in tovarišic k Bogu v nebasa. Oblački se bodo lepo vili. Celibat, lepi kraji in plače pa se bodo dvigale k zvezdam. Izginile bodo v vesoljstvu.

Pa vseeno Janez rajši kadi prave cigarete, ko pa članke iz »Učiteljskega tovariša«. Nekam več zaležejo. Seveda morajo biti drava. Druge so prenežne, nič ne hrupa. Vendar pa je usoda taka, da mora Janez že enajstega kaditi članke. Drugi pa jih kadijo trinajstega ali štirinajstega. Nekateri šele dvajsetega, a to so posebno srečni ali pa posebno stari. Končno kadijo jih pa vsi.

In celibat, plače, premeditve, Adamičev pevski zbor in skupščine se dvigajo v zrak.

Marko Klop, učit. prip.

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—iz Pozdravne brzojavke in solidarnostne izjave predsedniku JUU in izvršnemu odboru so poslali:

Učitelji in učiteljice sreza Pisarovina.
Učiteljsko sreza Križevci.
Učiteljsko društvo Kostanjica.
Sresko društvo JUU v Modriču.
Učiteljsko sreza Jastrebarsko.
Sresko društvo JUU v Klanjcu.
Sresko društvo JUU v Ogulinu.
Učiteljsko cetinjskega sreza.

Iz društev

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA - ZAH. DEL je zborovalo dne 26. XI. 1938. v Ljubljani.
Navzočih je bilo 78, odsotnih pa 16 članov.

Predsednik tov. Vrhovec je otvoril zborovanje in pozdravil člane ter predavatelja g. dr. Gosarja, ki je članom predaval o novem družabnem redu z ozirom na današnje razmere. Kako zelo je predavanje ugajalo, je dokazovalo živahno poslušanje poslušalcev med predavanjem in ob odhodu g. predavatelja.

V zvezi z razgovorom, ki se je razvil po predavanju, je zbor sprejel sledeči predlog: Za povzdigo splošne izobrazbe kmetijske mladine naj se pri vsaki šoli ustanovi redna gospodinska šola. Kr. bansko upravo prosimo, da to šolstvo moralno in materialno podpre.

Tov. Zupančičeva je dodatno poročala o glavni skupščini v Zagrebu.

Poverjeništvu za SSM je prevzel tov. Remškar Franc.

Ko je odbor objavil članom še razne dopise, je predsednik zaključil zborovanje.

Vrhovec, t. č. preds. Lenarčič Ana, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 19. nov. 1938. v Radovljici.

Navzočih je bilo 45, t. j. 47 %.

Po pozdravu in situacijskem poročilu je predavala tovarišica Angela Vodetova »O nalogah današnje žene s posebnim ozirom na učiteljico«. Poleg nalog današnje žene učiteljice je predavateljica v svojem referatu poudarjala izenačenje prejemkov poročenih učiteljev z ostalimi učitelji, odpravo delnega celibata in zlasti še narodno obrambno delo, da naša mladina ne podleže tuji propagandi. Tovariš predsednik se je predavateljici zahvalil prav iskreno za njeno izčrpno predavanje.

Pri obravnavi dopisov se je ponovno razpravljalo o akciji o pomoči otrokom v obmejnih krajih. V ta namen je društvo prispevalo din 500,—. Članstvo je poverilo tov. Ivico Rupnikovo, referentnjo za odsek učiteljic, ki bo z ostalimi tovarišicami ukrenila vse, da bo akcija čim bolj uspešna. O doseženih uspehih bo poročala na prihodnjem zborovanju.

Radi težkega materialnega položaja učiteljskega kakor državnega uradništva sploh je nujno potrebno povišanje prejemkov vsem državnim aktivnim in upokojenim nameščencem, izenačenje prejemkov vseh učiteljic in vrnitev doklad za učiteljske žene.

Za referenta o stanovskih vprašanjih sta bila izvoljena tov. Ivica Rupnikova in tov. Serajnik Jožko, ki sta sprejela izvolitev le pod pogojem, da sodeluje vse članstvo.

Tov. Bebler je predlagal, da stopi društvo v stik z drugimi uradničkim organizacijami za obnovo akcije, da se radovljiški srez uvrsti v višji draginjski razred.

Ob zaključku zborovanja prosil tov. predsednik članstvo za polnoštevilno udeležbo na prihodnjem zborovanju, ki bo združeno s proslavo 20 letnice Jugoslavije in spominsko svečanostjo ob 50. rojstnem dnevu kralja Zedinitelja.

Habič Anton,
predsednik.

Mlekuž Vladislav,
tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je imelo svoj občni zbor 12. novembra 1938.; udeležilo se ga je 97 članov.

Uvodno besedo zastavi predsednik v pozdrav 15 tovarišim in tovarišicam, ki so na novo vstopili v naše stanovske vrste. Želi jim, da bi spoznali, da ima naša organizacija za cilj med seboj nas vse trdno povezati z vsemi težnjami in hotenji učiteljstva; kar je jasno izraženo v pravilih, ki so vsebinsko tako široko zajeta, da morejo res ogreti vse člane. Zato jih od zdaj naprej naj zgrne z vsemi nami isto stanovsko geslo, po katerem jim naj bo predvsem bližnji vsak človek, vsak iskren državljan in vsak tovariš tudi v času najtežjih preizkušenj.

Kadar koli nam ob rami zmanjka res zvest tovariš ali tovarišica, občutimo to kot tem bolj težak udarec. V tiem molku smo se v to misel sklonili ob spominu na prerano umrlo tovarišico blagajničarko Zoro Mlekuževo.

Po poročilu o banovinski in državni skupščini se predsednik spomni 20 letnice našega osvobodjenja in združitve v eno državo ter se dotakne tudi ostalih aktualnih vprašanj.

Nato se zvrstijo poročila blagajničarke, tajnika, knjižničarke in nadzornega odbora.

Po predavanju o Rdečem križu in informacijah tov. Hasla o organiziranju mladinskih pevskih zborov ter koncertu združenja teh zborov prihodnje pomladi, pridemo na slučajnosti. Soglasno so sprejeti predlogi o

zamudah, predčasnem odpuščaju iz šol, prekinitvi pouka v jesenskih počitnicah, o spričevalih in o tem, da ukineмо 1 dinar za Učiteljski dom in raje pristopimo le kot delničarji z največ dvema deležema. Slovensko šolsko matico sprejmemo z večino proti enemu glasu.

Te dni je ves svet proslavil dan miru. Tovariši, le po miru vesti pridemo do resničnega, vsemu človeštvu, vsem narodom in stanovom, posebej pa še učiteljskemu — do tako prepotrebne miru! Zato stremimo predvsem za tem, da dosežemo pravi, blagodejni in osvežujoči mir lastne vesti!

Drago Zupančič,
predsednik. Andrej Debenak,
tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ je zborovalo v soboto, 3. dec. 1938., ob 9. uri v ljudski šoli v Ormožu. Kljub slabemu vremenu je bil obisk dober, udeležilo se je zborovanja 42 članov, to je 62 %.

Predsednik pozdravi navzoče in javi, da po anketnih polah, ki so jih poslali člani — je bila v več primerih izražena želja, da bi kdaj predaval prof. dr. Fran Žgeč, kar je bilo za to zborovanje tudi doseženo.

Sledilo je nadvse zanimivo predavanje tov. Vlada Klemenčiča o »Zgodovinskem pouku v ljudski šoli«. Prikazal nam je način podajanja zgodovinske snovi, posebno naše slovenske zgodovine, ki ni bogata na raznih vojnih dogodkih.

Prečita nam dve zgodovinski sliki, ki jih je spisal sam, stavil pa je na razpolago še celotno zbirko takih slik, kar je uspeh njegovega dela v počitniških dneh.

Sledilo je predavanje g. prof. dr. Frana Žgeča: »Haloze«. Kdo jih pozna? Mar nam niso tako blizu in vendar tako tuje?

Kaj nam ni Cankar pokazal naše slovenske vasi — našega slovenskega človeka? In Haloze, kdo nam jih je pokazal — take kot so?

Kakor straža stoje — žde — lepe v sončnem sijaju — v soncu obžarjene, v trpkosti prekaljene — žde — pod kopci oblakov — ki groze — in vsi — vsi oni, ki jih Haloze skopo hranijo — z ro v nebo — v oblake — v skrb.

Koliko jih je, ki so šli mimo — videli so bele cerkve,« gosposke domove v senci sadnega drevja —? In koliko jih je, ki so se zazrli v lačne in bolestne oči haloških otrok; ki so se zazrli v sključene hrbte domačinov - viničarjev, ki poljubljajo roke tujcu — gospodarju.

Pokazal nam je vso trpkost ljudstva, ki mora služiti na rodni grudi — v mnogih primerih — tujcu.

Grozdje — sladko grozdje rodi Haloze — pa vprašajte viničarja — če ga sme on in njegova deca okusiti pred trgatvijo. Skrbno pazi gospodar na vsako zorečo jagodo in — viničar s strahom zre za njim.

Za uvodnim delom predavanja nam je pokazal predavatelj številčno razmerje posesti vinogradov v Halozah — med kmeti s polja — Ptujčani in tujci.

Za svoje predavanje je želel splošno priznanje.

Pri slučajnostih je bil iznesen predlog tov. Knafelca: Mladinska matica naj izda priročnike za zgodovinski pouk v obliki kratkih povest, kakor jih je spisal tov. Klemenčič Vlado. — Sklep je bil soglasno sprejet.

L. Belšak, preds. Alojzij Knafelc, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR-DESNIBREG je zborovalo dne 3. decembra t. l. na deški ljudski šoli v Studencih. Navzočih 80 članov ali 70 %.

Tov. predsednik Ledinek uvodoma pozdravi prisotne in predlaga, da bi se dnevni red toliko spremenil, da bi najprej predaval tov. Ledinek. Predlog je bil soglasno sprejet.

Tov. Ledinek je v svojem obširnem predavanju prikazal nekaj svojih izsledkov pri proučevanju svojega oddelka. Dotaknil se je naslednjih poglavij: 1. potreba proučevanja, 2. prikaz oddelka: oris oddelka, telesni razvoj, duševni obraz (opazovanja, inteligenčna slika, profil enega otroka), anketa, pubertetni čas, učni uspeh, kje so vzroki pomanjkljivega uspeha, socialne prilike, kako gleda deca na domače razmere, vpliv socialnih prilik na duševna dogajanja, 3. šolsko delo: sodelovanje dece, način šolskega dela in znanje. Po predavanju je bil soglasno sprejet predlog tovariša Vranca. (Glej rubriko »Učiteljski pokret«.) Pri obravnavanju dopisov je bil sprejet naslednji predlog:

Potreba zgodovinskega, zemljepisnega in prirodopisnega pouka na ljudskih šolah zahteva, da imej učence kot pomožno čtivo priročnike s sodobno oblikovanim gradivom. Zlasti ljudskošolska zgodovina bi ne smela biti pusta, opisovalna in šablonska ko doslej, saj je otrok v svojem načinu gledanja in doživljanja usmerjen nazorno in konkretno. Naj sekcija JUU v Ljubljani skrbi za to, da priročniki izidejo čimprej. Pripominjamo pa, da vztrajamo pri svojem lanskem predlogu, da naj MM izdaja poleg leposlovnih mladinskih del tudi tako realistično, n. pr. zgodovinsko čtivo, ki bo uporabno v šolskem delu. Utemeljitev: Izhaja nešteto slovenskih mladinskih del (slikanice, mladinski romani i. dr.), nimamo pa niti ene knjige, ki bi mogla s pridom služiti vse šolsko leto kot priročnik.

Z ozirom na težke gnotne prilike učiteljskega radi vedno večje draginje je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: 1. Vsem poročilnim državnim uslužbencem naj se povečajo prejemki za 500 din mesečno. 2. Vrne

naj se rodbinska doklada za ženo v znesku 150 din mesečno. 3. Rodbinska doklada za otroke naj se poviša na prvotno višino 150 dinarjev mesečno.

Radi sodelovanja pri RK se sklone, da bo učiteljsko takoj pristopilo in sodelovalo, ko se mu povišajo prejemki. Dotlej je pa sodelovanje nemogoče, ker ne more plačevati niti članarine. Tovarišem beguncem iz Češke se

pošlje 100 din. Poverjeništvu SSM je prevzel tov. E. Vranc. Poročilo o glavni skupščini se je na zahtevo tov. delegata Kašpra preložilo na prihodnje zborovanje, ko zborovalci ne bodo odhajali radi pozne ure. Prihodnje zborovanje bo v prvi polovici januarja.

Predsednik:
Petrovič Šimen.

Tajnik:
Ledinek Miloš.

Novosti na knjižnem trgu

—k Ernest Thompson Seton: »Rolf gozdovnik«. Doživljaji gozdovnika Rofla, Indijanca Kvonaba in psa Skokuma. Ilustriral E. Th. Seton. Prevedel Peter Donat. Založba »Sled«, Jugoslovanske gozdovniške lige, Ljubljana 1938. Cena v platno vezani 301 stran obsegajoči knjigi din 84,—. Naroča se tudi v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

Avtor knjige E. Th. Seton je slavni ameriški narodoslovec in pisatelj ter ustanovitelj gozdovništva. V knjigi »Rolf gozdovnik«, ki jo je tudi sam ilustriral, opisuje na osnovi lastnih doživljanjev lovsko življenje mladega gozdovnika, ki je z Indijancem Kvonabom, najboljšim poznavalcem gozda in vseh živali, odšel na lov v severnoameriške pokrajine. V čolnu potujeta v bogata lovišča v obširne gozdove, kjer sta dobila mnogo bobrov, srebrnih lisic in druge divjačine z dragocenimi kožuh. Indijancem Kvonab, Rolfov učitelj, je pravi strokovnjak za lov na zvezi! za vsako pozna poseben način lova, pozna pa tudi vse nevarnosti pokrajine, kjer vladajo strogi zakoni narave. — Težka je bila preizkušnja za Rofla, bila je polna romantičnih doživetij. Knjiga vsebuje zelo mnogo opisov prirode in prizorov iz živalskega življenja, opisana je tudi neizproсна borba med živalmi za življenjski obstanek.

V tej šoli življenja si je Rolf utrdil telo in duha. Najbolji stik s narodo ga je vzgojil v kremenit značaj, ki mu kaj dobro služi v njegovem poznejšem življenju. Ko se je vrnil v civilizacijo, se je namreč vidno in odlično uveljavil v svojem delu in poklicu.

»Rolf gozdovnik« je priporočljiva knjiga za mladino, a v njej najde tudi odrasel čitatelj mnogo zanimivega in privlačnega.

—k List, brez katerega ne bi smela biti nobena šola, je Proteus, ilustriran časopis za poljudno prirodnoznanstvo. Letna naročnina znaša din 50,—. Zadnja številka prinaša prav zanimive razprave, in to Jovan Hadži: Geografske rase planinskega pupka, ali kako nastajajo nove vrste. Dr. Marius Rebek: Pomenek o molekuli in atomi. V. Petkovšek: Življenje in delo Rajka Justina. Poleg tega so v vsaki številki priobčene Književne novosti, Drobne vesti in Vprašanja. Naročila na naslov: Cesta 29, oktobra št. 10.

—k Ženski svet. Izšla je decembrska številka s sledečo vsebino: Božič se bliža. — B. Levstik: Naša vas. — Češke žene ženam vsega sveta 1. oktobra 1938. — Žena v boju za našo svobodo. — B. Levstik: Poldan. — Čapek-Siška: Zadeva z detetom. — Iva Breščak: Odmev. — E. Muser: Ob romanih o Prešernu. — II. Balkanski kongres Unije za zaščito dece. — Poročila in kritike. — Obzornik. — Priloge: Naš dom. — 2 modni priloge. Letna naročnina din 64,—.

—k Modra ptica, leposlovna revija izhaja vsak mesec. 12. številka ima naslednjo vsebino: Alojz Gradnik: V bolnišnici. — France Vodnik: Ob stoletnici rojstva Avgusta Šenoa. — Jože Kranjc: Pravljiča o dveh psih. — Dr. Dragotin Cvetko: Preko ploščad velikega Zlana. — Salda: O tako imenovani nesmrtnosti pesniškega dela. — Razstava »Slovenske knjige 1918.—1938.«. — Eda Stadler: Nekaj o japonski liriki. — Letna naročnina za revijo 100 din.

—k Gospodinja, glasilo zveze gospodinj, objavlja v 12. številki: Božične misli v l. 1938. — Zdravstvo: Glavobolje. — Domačnost in udobnost: Garsonjera. — Vzgoja in samovzgoja: Pomoč otroku v šolski dobi. — Poleg tega ima še naslednje rubrike: Razled. — Delo pridnih rok. — Gospodinjstvo. — Naša prehrana. — Celoletna naročnina din 25,—. Naslov: Ljubljana, Prečna ulica 2.

ZA BODOČNOST NAŠIH OTROK

Dr. Lovro Sušnik nam je napisal knjigo »Akademski poklici«, kot navodilo za izbiro stanu.

Profesor I. Tominec pa nam je v mali brošurici na osemih straneh, podal kratek vpogled: »Kam z našo mladino?«

Prvo delo je merodajno le za akademsko izobražene, drugo pa tvori le nekako pobudo za temeljitejšo delo na tem polju.

Med socialnimi reformami, ki jih je podvzela francoska vlada v novembru 1938., v svrhu, da poživí gospodarsko delavnost in sanira državne finance, je tudi določba proti uvajanju mladine v gotove poklice v taki množini, da je vsled prevelikega navala pridobitev zaposlitve za veliki del izključena.

Krivicó za to pa nikakor ne moremo prisditi staršem, temveč onim merodajnim činiteljem, ki jih puste v popolni neinformiranosti, kam z otrokom. Primer v Franciji nam kaže, da drugje ni nič bolje kot pri nas. Zato se starši le žrtvujejo, da se otroci čim bolj izsolajo, brez določene cilja, potem pa že bo, kar bo pač dala slepa sreča! Posledica tega je, da dobimo izobražene v eni smeri v izobilici, medtem ko jih primanjkuje na drugih koncih in krajih toliko, da moramo klicati na pomoč — tujce!

Da vsaj delno odpravimo to usode polno zmešnjavo, sem se odločil slediti nasvetom

gospoda prof. Tomince ter izdati knjigo, ki naj bo staršem svetovalec in vodnik pri izbiri bodočega poklica svojega otroka.

Ta vodnik naj bo nekaj odvodni kanal v različne poklice, da tako preprečimo naval v že prenapolnjeno smer. Pri tem moramo upoštevati tudi dejstvo, da ni vsakomur dano študirati do »akademskih poklicov«, ter da potrebujemo v prvi vrsti strokovno naobrazen naraščaj.

Da dovršim to delo čim popolneje, ga bom izdal v naslednjem obsegu:

1. Navodila za različna ročna dela, toliko za dečke kot za deklice, da tako že sami v prvih letih mladosti pokažejo, za kateri poklic imajo veselje in — nadarjenost.

2. Izčrpen pregled strokovnih šol v naši državi, z možnostjo pristopa že iz ljudske šole, meščanske ali srednje. Pogoji za sprejem, koliko učencev lahko letno sprejme dotična šola in kaka so izgledi za bodočo zaposlitev.

Tozadevno sem že odposlal dopise različnim šolam ter zaprosil za potrebna pojasnila, vendar je bil dosedanji odziv nezadovoljiv. Tem potom prosim ponovno merodajne činitelje za še potrebna pojasnila, zelo hvaležen bom tudi vsem, ki mi bodo pomagali pri tem, za splošnost velpomembnem delu.

3. Ta knjiga bo vsebovala tudi naslove strokovnih knjig in revij, da tako dobe starši vpogled o vseh mogočnostih zaposlitve svojih otrok. Obrtniki, trgovci, podjetniki pa tudi poljedelci dobe tu navodila že obstoječega obrata ali celo ustanovitve novega dobičkanosnega podjetja. Založnike slovenskih in srbsko-hrvatskih strokovnih knjig prosim, naj mi pošljejo prospekte, da morem v moji izdaji opozoriti na te knjige. Popis inozemskih strokovnih knjig ima v prvi vrsti namen, podati nekaj pogled, kaj pri nas še ne izdelujemo in kaj še potrebujemo, da se čim bolj izpopolnimo in osamosvojimo.

Če se resno primemo tega dela, nam ne bo treba, enako kot Francozom, šele v parlamentu sklepati, kam z onimi, ki smo jih v preobilici pustili drveti v le eno smer.

Prepričan sem, da boste zato tudi vsi radi podprli to, za splošnost velevkoristno delo, bodisi s sodelovanjem, nasveti ali priporočilom itd., ter tako prispevali k udeležitvi te ideje. Dopise prosim na naslov: Založba »I de ja«, Ljubljana, Prekmurska ul. 2. Rudolf Puc.

NAŠ JADRAN

Prirodne lepote in umetnost. Uredili Fisković, Magjer, Parač, Uvodič. Izdal Arhiv za propagando Jadrana pri Jadranski straži. Split 1938. Tisk in oprema Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Folio format, 69 strani teksta in 214 celostranskih slik v bakrotisku (karton). Izdaje: slovenska, srbohrvatska — latinica in cirilica.

Knjiga, ki je izšla za 20-letnico osvobodjenja našega morja, je brez dvoma med najlepšimi knjižnimi darovi tega leta. Predstavlja prvo reprezentativno in monumentalno delo o našem Jadranu, za katero je bilo potrebno mnogo žrtve in priprav. Pri monografiji so sodelovali samo priznani strokovnjaki s svojimi prispevki. Uvodno besedo je napisal predsednik Jadranske straže dr. Ivo Tartaglia, nakar sledi klen programatski članek Ivana Meštrovića »Stojimo na straži«. V sledečih štirih člankih so obdelali: dr. M. Abramčič, ravnatelj arheološkega muzeja v Splitu: »Kulturno-zgodovinski pregled do prihoda Slovanov na naš Jadran«, umet. zgodovinar in konservator v Splitu Ljubo Karaman »Umetnost na vzhodnem Jadranu«, v katerem so izčrpno popisane vse dobe in vsi tvorniki umetnin ob Jadranu, od Buvine (okoli 1200.) do Ivana Meštrovića, katerih dela vedno znova obudujemo in ki privabljajo leto za letom mnogo tujcev v naše kraje; univ. prof. dr. A. Schneider je popisal vsi slikarje z našega Primorja, ki so delovali v tujini, a ravnatelj etnografskega muzeja v Splitu inž. Kamilo Tončič je opisal narodne vezenine, v katerih se zrcali vse duševno bogostvo naše primorske žene, vsa njena žalost in veselje zajeda v črte, like in barve na domačem platnu.

Članek sledi 214 izbranih slik prirodnih lepot, narodnih nošenj, slikarstva, kiparstva in arhitekture ob našem morju od Bojane in Rečine, kjer nam je meja prekinila našo obal, ki teče mimo Istre in Trsta do Devina in Soče. Tako ni v knjigi nič slovenskega Jadrana, ker je to iz mnogih razlogov nemogoče!!!

Knjiga »Naš Jadran« je tako pomembno delo o najlepšem in najvažnejšem delu naše domovine, da spada v slehernó našo šolo in tudi v zasebne knjižnice. Teh 200 slik pove več ko kup odlokov in vrsta predavanj. Ob njih bo uživalo oko učenca in učitelja vedno znova. Z njimi bomo približali mladini naše morje, njegove lepote in čare in ga vzgajali v smislu in duhu, ki nam jih narekuje naš položaj — za zavednega in s pomorskim duhom prežetega državljana naše domovine.

Še prav posebno moramo podčrtati to, da je izšla knjiga tudi v slovenskem jeziku, kar je gotovo prvič in naj odslej velja za vse take in slične izdaje, ki jih izdajajo razne centralne organizacije.

Jadranski straži tudi za to vse priznanje.